

DESTINASJONSANALYSE HALLINGDAL

Forord

Menon har utarbeidet ni destinasjonsanalyser for ulike regioner i Norge, hvorav destinasjonsanalysen av Hallingdal er én av dem. Arbeidet med destinasjonsanalysen er finansiert av NHO Reiseliv. Formålet med oppdraget er å lage et kunnskapsgrunnlag om reiselivets utvikling og struktur i regionen, samt å belyse reiselivets økonomiske verdi.

Prosjektet har vært ledet av Live Nerdrum og Glenn Widenhofer, med Henrik Foseid, Andreas Cappelen, Karen R. Berg og Erlend Lund som prosjektmedarbeidere. Erik Jakobsen har vært ansvarlig partner og kvalitetssikrer.

Menon Economics er et forskningsbasert analyse- og rådgivningsselskap i skjæringspunktet mellom samfunnsøkonomi og strategi. Vi tilbyr analyse- og rådgivningstjenester til bedrifter, organisasjoner, kommuner, fylker og departementer. Vårt hovedfokus ligger på empiriske analyser av økonomisk politikk, og våre medarbeidere har økonomisk kompetanse på et høyt vitenskapelig nivå.

Vi takker for et spennende oppdrag. Forfatterne står ansvarlig for alt innhold i rapporten.

September 2024

Live Nerdrum
Senior Analyst
Menon Economics

Glenn Widenhofer
Senior Economist
Menon Economics

Erik Jakobsen
Partner og styreleder
Menon Economics

I denne analysen kartlegges reiselivet i Hallingdal fra to perspektiver. Vi kartlegger først **markedsperspektivet**, hvor man identifiserer tilreisende og måler deres forbruk fordelt på ulike vare- og tjenestetyper. Identifisering av ulike typer gjestedøgn med tilhørende forbruk står sentralt i dette perspektivet. Analysen omfatter tilreisende til Hallingdal, og inkluderer ikke lokalbefolkning som reiser innad i regionen. Videre vurderer vi reiselivet med et **næringsperspektiv**, hvor vi identifiserer bedrifter innen overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling, og måler deres økonomiske aktivitet.

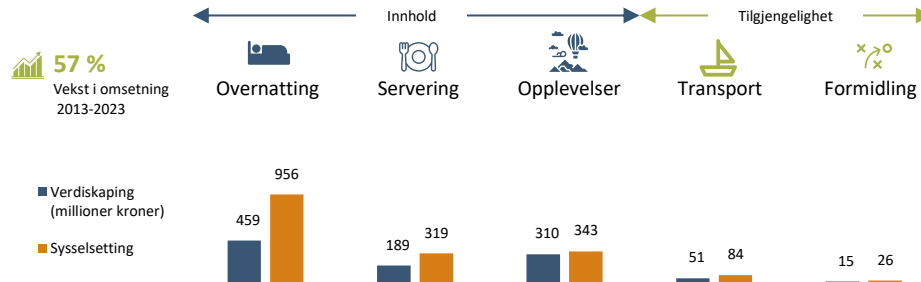
Markedsperspektivet (2023)

 4,6 mill. gjestedøgn i regionen... ...som legger grunnlag for

Næringsperspektivet (2023)

Reiselivsnæringens fem bransjer og deres økonomiske betydning

Hallingdals særpre, muligheter og utfordringer

Særpre

- En veletablert og moden turistdestinasjon, hvor reiselivsnæringen er en bærebjelke for regionen
- Slalåm, vintersport, toppturer på ski og andre vinteraktiviteter på fjellet er kjennetegn ved opplevelsene en kan møte i Hallingdal.

Muligheter

- Øke andel utenlandske gjester gjennom tettere kobling på Regjeringens eksportsatsing
- Øke forbruket fra fritidsboligturister
- Utvikling av serveringsbransjen og vekst knyttet til mat og drikke

Utfordringer

- Det kan være utfordrende å finne nye måter å vokse på i en moden destinasjon
- Økning i kalde senger (private fritidsboliger) på bekostning av varme senger (salg av overnatting)
- Høy utbyggingsstakt av fritidsboliger krever areal og kan legge press på lokalsamfunnet

Innhold

Reiselivet i Hallingdal

Markedsperspektivet – tilreisende i Hallingdal

Næringsperspektivet – reiselivsnæringen i Hallingdal

Vedlegg

Hallingdal har et variert naturlandskap med gode forhold for utendørsaktiviteter hele året

Hallingdal har i underkant av 21 000 innbyggere, og er et fjell- og dal-landskap som huser flere store vinterdestinasjoner. Reiselivsaktørene i de ulike kommunene investerer og satser både for å konkurrere med hverandre og andre deler av landet.

Hallingdal dekker flere vakre naturområder, inkludert deler av Hardangervidda nasjonalpark og Hallingskarvet nasjonalpark. Regionens varierte naturlandskap gir et utgangspunkt for naturbaserte opplevelser gjennom hele året. De stabile vinterforholdene gir anledning til å benytte et omfattende nettverk med langrennsløyper, i tillegg til noen av Norges mest populære alpintsentre som Hemsedal og Geilo. På sommeren finnes det et bredt spekter av aktiviteter som fotturer, fjellklatring, sykling, fisking og padling. Regionen kan også by på kulturelle opplevelser som lokal mat, rik kulturhistorie, traséen Bergensbanen og flere lokale festivaler.

Hallingdal har god tilgjengelighet fra flere steder i Norge. Riksvei 7, som går gjennom dalen, knytter Hallingdal sammen med både Oslo og Bergen, og Bergensbanen har flere stoppesteder i regionen. Dette gjør det enkelt å komme seg til Hallingdal med både bil og tog. Området er dermed godt tilgjengelig både for innenlandske og utenlandske besøkende.

Kart som illustrerer kommunene i Hallingdal (i mørkeblått). Kilde: Menon Economics

Særpreget, muligheter og utfordringer for reiselivet i Hallingdal

Særpreget

- Hallingdal er en veletablert og moden turistdestinasjon, hvor reiselivsnæringen er en bærebjelke for regionens verdiskaping, sysselsetting og bosetning.
- Slalåm, vintersport, toppturer på ski og andre vinteraktiviteter på fjellet er kjennetegn ved opplevelsene en kan møte i Hallingdal.
- Fritidsboliger som segment har hatt markant vekst, og Hallingdal er, sammen med Gudbrandsdalen, suverene hyttedestinasjoner. Hotell og camping har derimot hatt en svak utvikling og opplevd en nedgang i antall gjestedøgn.

Muligheter

- Svært høy andel fritidsboligturister, som det kan være muligheter for å øke forbruk fra gjennom tilpassede reiselivs- og serviceprodukter.
- Øking av reiselivets eksport gjennom å koble seg tett på Regjeringens eksportsatsing på reiseliv.
- Hallingdal har en svært liten serveringsbransje sammenlignet med andre reiselivsdestinasjoner. Med tanke på det enormt høye antallet fritidsboliger i Hallingdal bør det være en mulighet for betydelig vekst knyttet til mat og drikke mot 2030.
- En jevn sesongprofil med besøkende gjennom året gir Hallingdal en robusthet, og muligheter for å investere i infrastruktur, ansatte og nye reiselivskonsepter.

Utfordringer

- Det kan være utfordrende å finne nye måter å vokse på i en moden destinasjon.
- De siste årene har det vært en utvikling i flere gjestedøgn i kalde senger (private fritidsboliger) på bekostning av varme senger (overnatting til salg/utleie). Utfordringen er at varme senger i gjennomsnitt har et høyere døgnforbruk enn kalde senger som gir utslag i en lavere verdiskaping for reiselivet. Dette underbygges av nedgang i hotell- og campingsegmentet, og oppgang i fritidsboliger og Airbnb.
- Det har vært en relativt høy utbyggingstakt av fritidsboliger i Hallingdal de siste årene. Dette vil øke presset på areal og lokalsamfunn og kan skape misnøye hos lokalbefolkningen.

Slalåmbakker, topturer og påskefestival er viktige drivere for Hallingdals reiseliv

Hallingdal har i flere tiår vært en viktig destinasjon for vintersport, og utviklingen av skianleggene har vært betydelig for å tiltrekke turister. Investeringer i moderne skiheiser, utvidede løypenettverk og avanserte snøproduksjonssystemer, i kombinasjon med regionens mange lange og bratte fjellsider, har gjort det mulig å utvikle svært gode skianlegg. Hemsedal Skisenter er et av de største skisentrene i Norge med 20 heiser og over 50 bakker.¹ Geilo er også kjent for sine gode muligheter for vintersport, med til sammen 22 heiser og 45 bakker. Det finnes også slalåmbakker i Gol, Ål og Nesbyen. I tillegg finnes det også omfattende nettverk av langrennsløyper i storslåtte omgivelser.

I de senere årene har også topturer og randonee blitt svært populære aktiviteter. Dette har tiltrukket seg turister til Hallingdal fra både inn- og utland. Spesielt i Hemsedal har topturer og randonee blitt en viktig del av reiselivstilbudet. Her tilbys det blant annet guidede turer og skredkurs. I påsken er det ekstra mye aktivitet i spesielt Hemsedal. Her arrangerer Skistua «Påskival» med rundt 4 000 gjester per dag fra skjærtorsdag til påskeaften.³ I tillegg arrangeres det afterski og konserter på Stavkroa som har en kapasitet på 2 000 personer.⁴

For å gjøre Hallingdal til en mer attraktiv helårsdestinasjon, ble det i 2015 initiert en sykkelsetning i regionen. Under sommeren 2023 var det laget totalt 120 km med sykkelsti i terrenget.⁵

Bilde:Hemsedal.com

Innhold

Reiselivet i Hallingdal

Markedsperspektivet – tilreisende i Hallingdal

Næringsperspektivet – reiselivsnæringen i Hallingdal

Vedlegg

Metode for beregning av økonomisk aktivitet som følger av tilreisende

I dette kapitlet ser vi nærmere på hvem de tilreisende er og hvilken verdi de bidrar med til regionen. Kapitlet er delt inn i tre deler. Del 1 kartlegger omfanget av gjestedøgn fra fem segmenter: hotell, camping, cruise, fritidsboliger og Airbnb. Vi ser også på hvordan disse segmentene har utviklet seg, når på året de besøker regionen og hvor de kommer fra.

Neste del går ut på å undersøke hvor stort døgnforbruk disse segmentene har og hvordan dette forbruket fordeler seg på kategorier, som for eksempel overnatting, servering og varehandel. Døgnforbruket baserer seg på kartlegginger gjennomført av Innovasjon Norge og Transportøkonomisk institutt (TØI), samt estimeringer basert på Statistisk sentralbyrå (SSB) sine satellitregnskap, SSBs overnattingsstatistikk og Menons regnskapsdatabase.

Basert på segmentenes gjestedøgn og døgnforbruk beregner vi i tredje del de tilreisendes totale forbruk i regionen. Dette forbruket legger grunnlaget for ringvirkninger i form av verdiskaping og sysselsetting, både i regionen og i andre deler av landet.

Metodisk tilnærming til å beregne økonomisk aktivitet som følger av tilreisende til en destinasjon

Merk: Analysen fanger ikke opp det økonomiske bidraget fra tilreisende som ikke overnatter i regionen, som dagsbesøkende og gjennomreisende. Årsaken til det er at det ikke finnes statistikk på omfanget av denne typen besøkende og det tilhørende forbruket. Vi inkluderer heller ikke lokalbefolkningens forbruk knyttet til fritidsboliger, altså besøk på fritidsbolig i samme kommune den enkelte bor i. Dette følger av at deres forbruk trolig i stor grad hadde tilfalt regionen uansett og i mindre grad reflekterer en effekt av reiselivet.

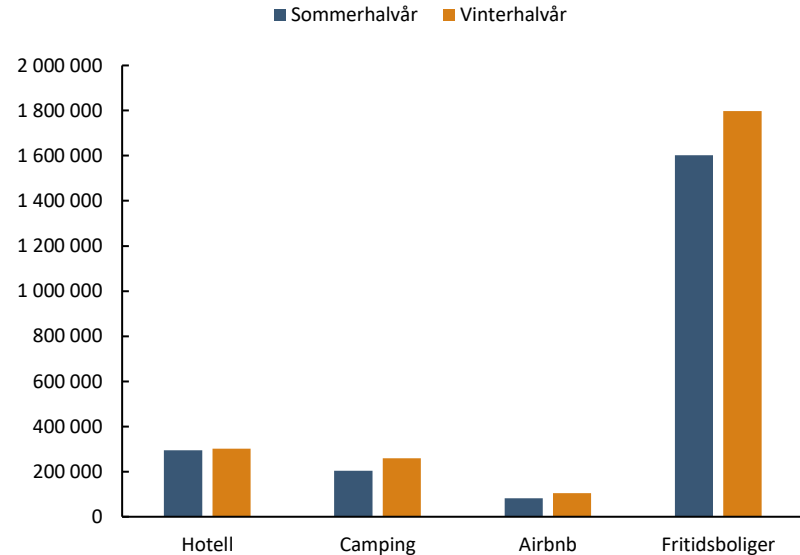
Gjestedøgn i Hallingdal knytter seg primært til fritidsboliger

Totalt er det registrert 4,6 millioner gjestedøgn i Hallingdal i 2023 fordelt på hoteller, Airbnb, camping, og fritidsboliger. 53 prosent av disse finner sted i det vi har definert som vinterhalvåret, fra november t.o.m. april.

Hallingdal er særlig preget av fritidsboligturisme (hytter, leiligheter o.l.) og hadde 3,4 millioner besøkende til fritidsboliger i 2023. Dette utgjør 73 prosent av alle gjestedøgnene i Hallingdal. Regionen består av store fritidsboligområder i Hemsedal, Geilo, Gol og Nesbyen, i tillegg til mindre felt og enkeltstående fritidsboliger på fjellet. Spesielt i forbindelse med de store alpinanleggene er tettheten høy, både i form av leilighetskomplekser og frittstående hytter.

Hoteller i regionen registrerte totalt 600 000 gjestedøgn i 2023. Hotellkapasiteten er spesielt stor i nærheten av de større alpinanleggene i Hemsedal, Geilo og Gol. I tillegg genererte camping 460 000 gjestedøgn, mens Airbnb stod for 190 000.

Antall gjestedøgn i 2023 i Hallingdal fordelt på segment og sesong. Sommerhalvår er fra mai t.o.m. oktober, vinterhalvår er fra november t.o.m. april. Kilde: SSB og AirDNA

Fritidsboliger og Airbnb har bidratt til en økning i antall gjestedøgn i Hallingdal, til tross for betydelige nedganger i besøkstallene for camping og hoteller

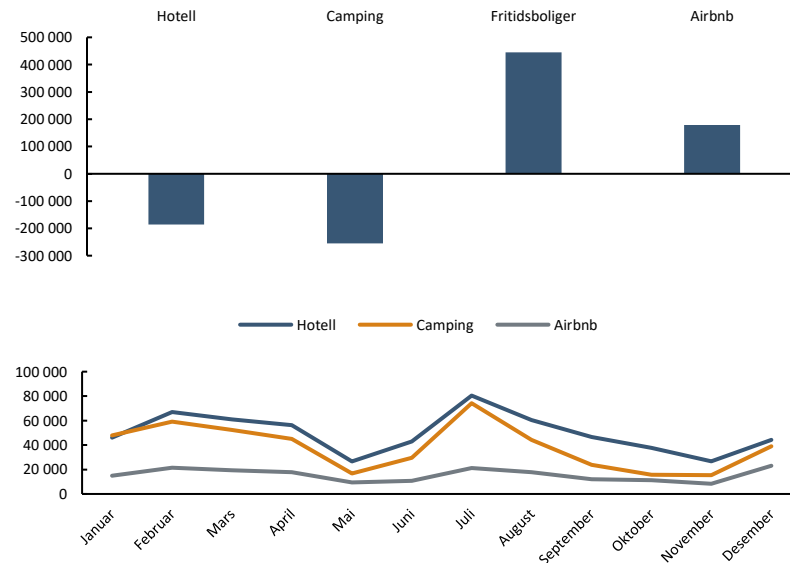
Totalt har antall gjestedøgn i Hallingdal økt med 180 000 fra 2016 til 2023, noe som tilsvarer en gjennomsnittlig årlig vekst på 0,6 prosent.

Fritidsboliger er segmentet som har bidratt til mest vekst, med 450 000 nye gjestedøgn siden 2016, noe som utgjør en 15 prosent økning. Det har også vært stor økning i overnattinger på Airbnb, med 180 000 flere gjestedøgn i 2023 enn i 2016. Den relative veksten i Airbnb-gjestedøgn har vært stor, med en økning på over 2 000 prosent.

Både camping og hoteller har imidlertid hatt nedgang i perioden, med henholdsvis 260 000 og 190 000 færre gjestedøgn i 2023 enn i 2016. For de to segmentene tilsvarer dette reduksjoner på henholdsvis 36 og 24 prosent. Blant flere andre undersøkte reiselivsdestinasjonene er det kun i Gudbrandsdalen man har observert en tilsvarende negativ utvikling i antall gjestedøgn for camping og hoteller.

Som sesongprofilen nederst til høyre viser, er det flest besøkende i Hallingdal i juli. Denne toppen er imidlertid relativt lite markant, og de besøkende fordeler seg utover året i større grad enn på mange andre destinasjoner. 14 prosent av alle besøkende på hotell, camping og Airbnb ferierer i juli, noe som er 4 prosent lavere enn landsgjennomsnittet på 18 prosent. Dette ansees som en fordel med tanke på kapasitetsutnyttelse og helårsarbeidsplasser i turistnæringen.

Endringen i antall gjestedøgn mellom 2016 og 2023 fordelt på segment (øverst) og sesongprofil per segment i Hallingdal i 2023 (nederst). Kilde: SSB og AirDNA

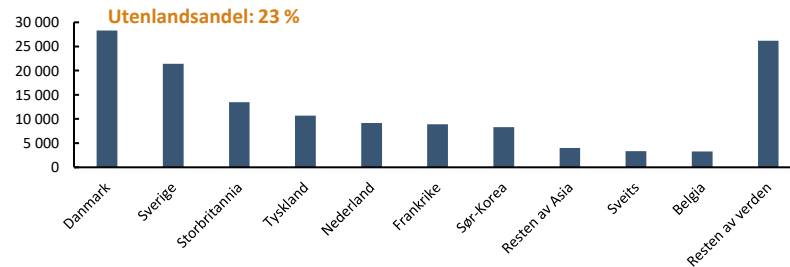
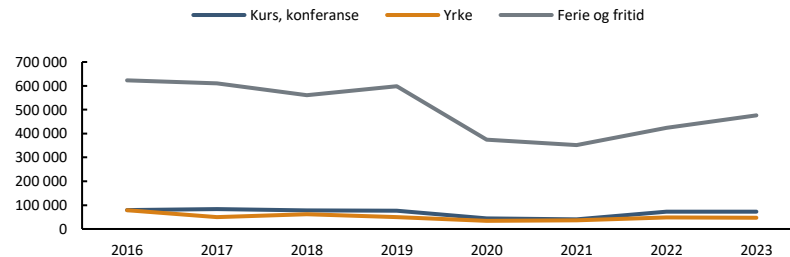
Hotell: Samtlige segmenter innen hotellgjestedøgn har hatt nedgang mellom 2016 og 2023, med en mest markant nedgang i ferie- og fritidssegmentet

I det følgende beskrives segmentspesifikke utviklingstrekk og observasjoner. Først ut er hotell, der gjestene kan ha tre ulike formål; ferie og fritid, yrke og kurs/konferanse.

Siden 2016 har samtlige segmenter i hotell hatt negativ utvikling. Den absolutte nedgangen har vært størst i ferie- og fritidssegmentet, med hele 150 000 færre gjestedøgn, noe som tilsvarer en relativ nedgang på 24 prosent. Videre har yrkesreisende blitt redusert med 30 000 og kurs og konferanse med 7 000. Dette tilsvarer relative nedganger på henholdsvis 41 og 8 prosent.

Nordmenn utgjorde klart flest gjestedøgn, og stod for 77 prosent i 2023. Det betyr at 23 prosent av hotellaktiviteten er eksportrettet. Av utenlandske tilreisende er det Danmark, Sverige og Storbritannia som utgjør de største gruppene. Disse gruppene står for henholdsvis fem, fire og to prosent av totale gjestedøgn.

Utvikling i gjestedøgn på hotell for ulike formål (øverst) og gjestedøgn på hotell i 2023 fordelt på topp 10 utenlandske land (nederst) i Hallingdal. Kilde: SSB

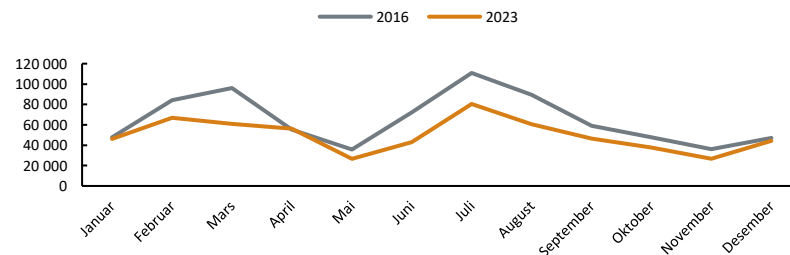
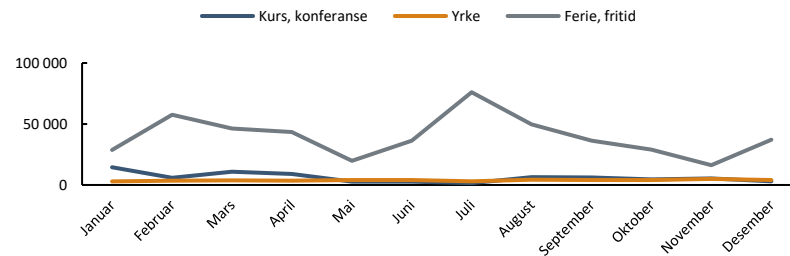
Hotell: Sesongprofilen for hotellgjestedøgn viser at yrkes- og fritidsreisende fordeler seg jevnt gjennom året, mens kurs- og konferansereisende i større grad skjer på vinterhalvåret

En destinasjons sesongprofil (besøksmønstre gjennom året), gir innsikt i en viktig karakteristikk ved det lokale reiselivet – nemlig hvor konsentrert reiselivsaktiviteter er i deler av året. En flatere sesongprofil er generelt forbundet med en rekke positive effekter, særlig gjennom å legge til rette for flere heltidsstillinger. Flere heltidsstillinger bidrar til økt kompetanse i bedriftene, som gir høyere kvalitet på produktet og reduserer opplæringskostnader for bedriftene. Flere heltidsstillinger kan også gi økte skatteinntekter til kommunen gjennom at arbeidstakerne bosetter seg i kommunen. I tillegg vil en flatere sesongprofil øke verdiskapingen i regionen ved å utnytte kapasiteten i reiselivet og redusere risikoen for sesongvariasjoner.

Sesongprofilen for hotellgjestedøgn viser en jevn fordeling mellom sommer- og vinterhalvåret for både yrkesreisende og ferie- og fritidssegmentet. I motsetning til dette finner 67 prosent av kurs- og konferansgjestedøgn sted i vinterhalvåret.

Når det gjelder regionens sesongprofil over tid, er det mer snakk om en nivåforskyvning enn store strukturelle endringer, noe som tyder på at det ikke har vært store endringer i destinasjonens tiltrekningskraft på tvers av sesongene. Grafen nede til høyre viser imidlertid at det har blitt noe mindre aktivitet i mars, og noe mer i april og mai, sammenlignet med 2016.

Sesongprofil for hotell-gjestedøgn i 2023 per formål (øverst) og sesongprofil over tid for alle gjestedøgn på hotell (nederst) i Hallingdal. Kilde: SSB

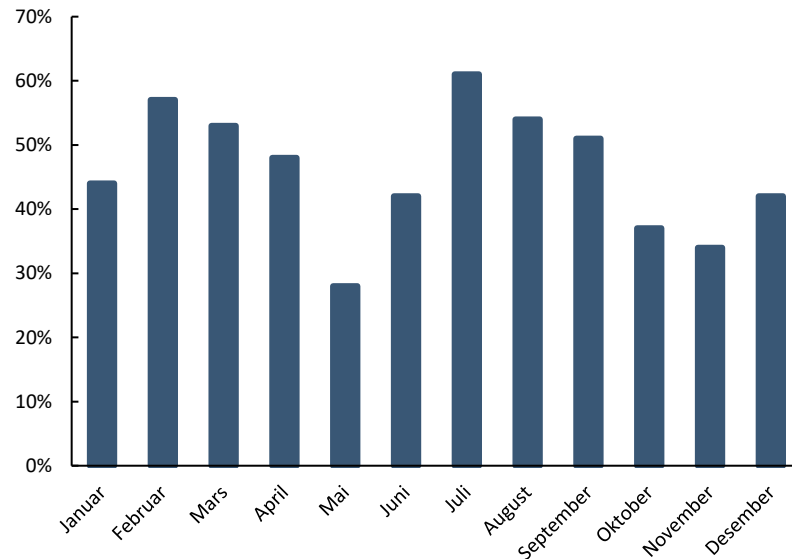
Hotell: Med en kapasitetsutnyttelse på 46 prosent ligger hotellene i Hallingdal under landsgjennomsnittet

På det meste, i juli, var kapasitetsutnyttelsen på hotellene i Hallingdal oppe i 61 prosent, mens utnyttelsen i mai var helt nede på 28 prosent. Totalt var den gjennomsnittlige månedlige kapasitetsutnyttelsen på hotellene i Hallingdal 46 prosent. Hotellkapasiteten er spesielt stor i nærheten av de større alpinanleggene i Hemsedal, Geilo og Gol. Kapasitetsutnyttelse er samlet gjennomsnittlig rombelegg på hotell.

SSBs overnattingsstatistikk viser at den gjennomsnittlige månedlige kapasitetsutnyttelsen på landsbasis i 2023 var på 53 prosent. Kapasitetsutnyttelsen i Hallingdal er med andre ord noe lavere enn landsgjennomsnittet. På landsbasis var det juni og august som hadde høyest kapasitetsutnyttelse, med 67 prosent belegg i begge månedene.

Siden 2016 har det vært en nedgang i kapasitetsutnyttelsen på seks prosentpoeng. Denne nedgangen kan enten skyldes overkapasitet som følge av investeringer i nye hotellrom eller en reduksjon i etterspørselen etter hotellgjestedøgn på destinasjonen, eller en blanding. Som observert, har antallet hotellgjestedøgn gått ned. Dette kan blant annet forklares ved at hotellene møter konkurranse fra Airbnb og utleie av fritidsboliger. Gjestedøgn på Airbnb har hatt sterk vekst de siste årene, og det har blitt mer vanlig for fritidsboligeiere å leie ut sine fritidsboliger. I tillegg ble blant annet Fyri hotell åpnet i 2020, noe som tilføyde 144 nye hotellrom til markedet.¹

Den månedlige kapasitetsutnyttelsen på hotellrom i 2023 i Hallingdal. Kilde: SSB

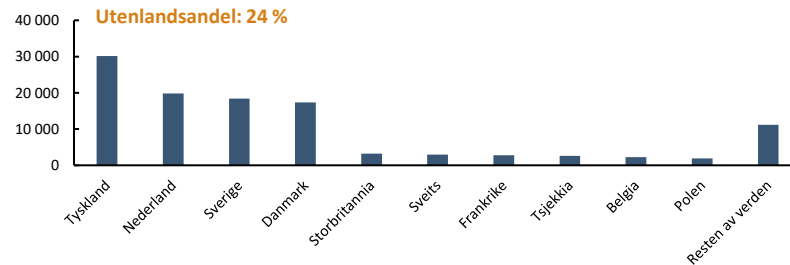
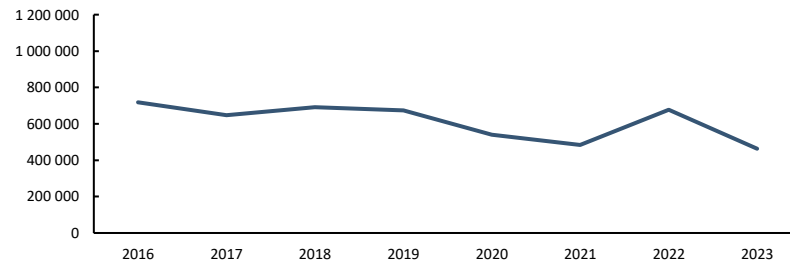
Camping: Hallingdal har opplevd en 36 prosent nedgang i campinggjestedøgn siden 2016

SSBs campingstatistikk inneholder informasjon om campingplasser, hyttegrender og vandrerhjem.¹ Totalt var det 460 000 gjestedøgn på camping i Hallingdal i 2023. Dette er 250 000 færre gjestedøgn enn i 2016, noe som representerer en nedgang på 36 prosent. Blant flere andre undersøkte reiselivsdestinasjonene er det kun i Gudbrandsdalen man har observert en tilsvarende negativ utvikling i antall gjestedøgn for camping.

Campingturismen i Hallingdal opplevde en betydelig vekst fra 2021 til 2022, et trekk som også var tydelig i flere andre regioner i Norge. Fra 2022 til 2023 var det imidlertid en betydelig nedgang igjen, på hele 210 000 gjestedøgn. Nedgangen i 2023 kan blant annet skyldes ekstremværet «Hans» som herjet i sommermånedene og som førte til svak etterspørsel.

Nordmenn stod for 350 000 av gjestedøgnene på camping, noe som utgjør 76 prosent. Av utenlandske besøkende er det turister fra Tyskland, Nederland og Sverige som utgjør de viktigste gruppene. Disse stod for henholdsvis 30 000, 20 000 og 18 000 gjestedøgn i 2023.

Utvikling i gjestedøgn på camping (øverst) og gjestedøgn på camping i 2023 fordelt på topp 10 utenlandske land (nederst) i Hallingdal. Kilde: SSB

Utenlandsk hotellturisme har ikke tatt seg opp igjen etter et kraftig fall under pandemien

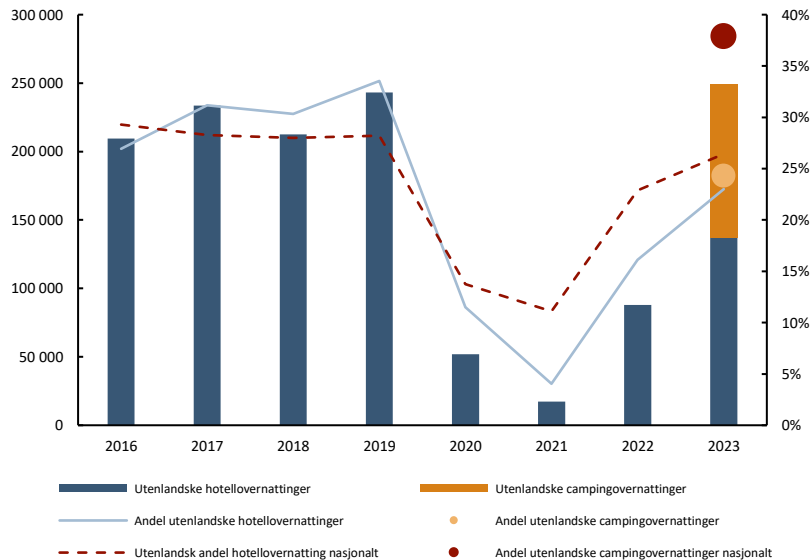
Basert på tilgjengelig data om utenlandske tilreisende til hoteller og camping kan vi beregne utenlandsandel (eksport) for disse segmentene. Andelen utenlandske hotellovernattinger i Hallingdal var høyere enn nasjonalt mellom 2017 og rekordåret 2019. I 2019 hadde Hallingdal en utenlandsandel på 34 prosent som tilsvarer 243 000 overnattinger.

Hallingdal opplevde et kraftig fall under pandemien, med en utenlandsandel på 4 prosent og 17 000 utenlandske hotellovernattinger i 2021. Regionen opplevde et større fall enn det nasjonale gjennomsnittet, og Hallingdal gikk fra å ha en høyere til en lavere utenlandsandel nasjonalt.

Etter pandemien har utenlandsandelen og antallet utenlandske hotellovernattinger holdt seg under det nasjonale gjennomsnittet. I 2023 er det mer enn 100 000 færre utenlandske hotellovernattinger enn før pandemien, med 137 000 overnattinger, hvorav 23 prosent kommer fra utlandet.

Utenlandske turister sto for 24 prosent av alle campingovernattinger i Hallingdal i 2023, som tilsvarer totalt 113 000 overnattinger. Til sammenligning utgjør utenlandsandelen av campingovernattinger nasjonalt 38 prosent.

Antall utenlandske hotellovernattinger (utvikling) og campingovernattinger (2023)¹ (venstre akse) og andel (høyre akse), for Hallingdal og nasjonalt. Kilde: SSB

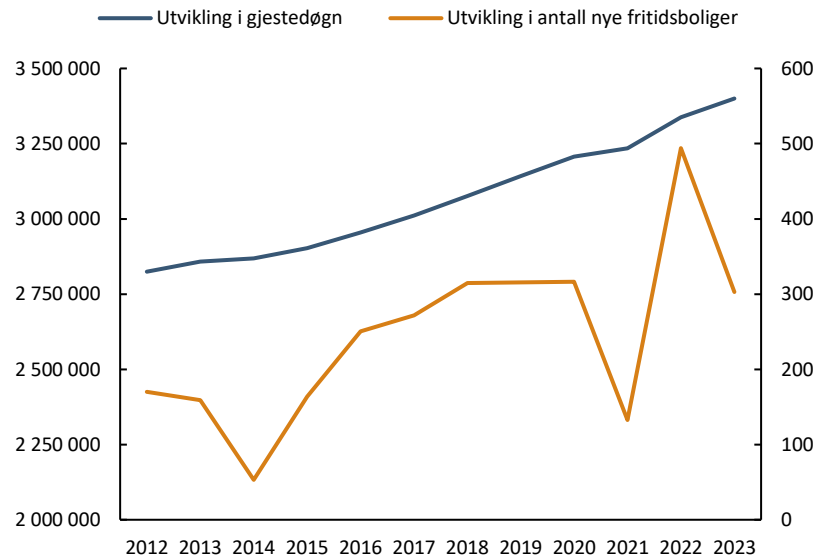
Fritidsboliger: Med jevn vekst siden 2012 har fritidsboliggjestedøgnene i Hallingdal nådd 3,4 millioner gjestedøgn i 2023

Som tidligere beskrevet er det fritidsboligturister som står for majoriteten av gjestedøgnene i Hallingdal, med 3,4 millioner gjestedøgn i 2023. Totalt har det vært en vekst i gjestedøgn på 20 prosent siden 2012, med en årlig gjennomsnittlig vekst på om lag to prosent. Som figuren til høyre viser har veksten vært jevn og positiv gjennom hele perioden. I Gol kommune bygges det nærmere 70 nye hytter årlig. I tillegg bygges det stadig mer i blant annet Hemsedal, Geilo og på Nesfjellet.^{1,2}

I en lignende analyse Menon gjennomførte i 2019, ble det slått fast at de fleste hyttene i Hallingdal er eid av personer bosatt på Østlandet, mens grensen ser ut til å gå i Hol kommune, hvor rundt 35 prosent, er eid av vestlendinger. Nylige og kommende utbedringer av E16 gjør reisen for folk på Østlandet kortere, som gjør regionen mer attraktiv for hytteeiere.

Gjestedøgnstallene som legges til grunn i analysen kommer kun fra tilreisende som er bosatt utenfor regionen. De som bor i Hallingdal og som har fritidsbolig der, er med andre ord ikke regnet med. Årsaken til det er at det er sannsynlig at en stor del av forbruket deres ville funnet sted i regionen uavhengig om de tilbragte tid på fritidsboligen eller ikke. I 2023 var det 300 000 lokale gjestedøgn på regionens fritidsboliger. Med utgangspunkt i en kartlegging av forbruk fra fritidsboligturister fra 2022, har vi lagt til grunn at det i gjennomsnitt er 207 gjestedøgn per fritidsbolig.³

Utvikling i gjestedøgn fra tilreisende på fritidsboliger (venstre akse) og fritidsboligutbygging fra tilreisende (høyre akse) i Hallingdal. Kilde: SSB og Menon

1. E24 (2023) *Vil bremse hytteutbyggingen, nok er nok*. Tilgjengelig [her](#).

2. Aftenposten (2024). *Noen holder farten oppe i byggingen av nye hytter*. Tilgjengelig [her](#).

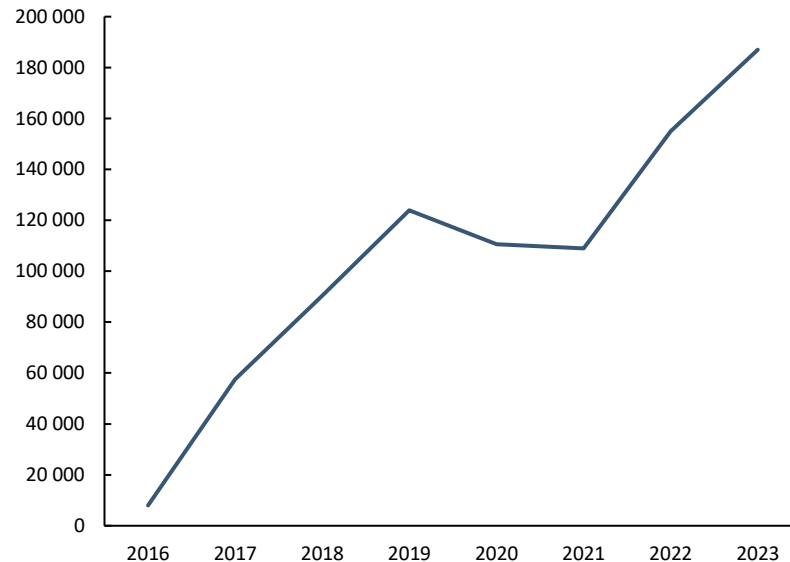
3. Norsk Turistutvikling (2022). *Fritidsboligeierundersøkelse i Midt-Gudbrandsdal*. Tilgjengelig [her](#)

Airbnb: Hallingdal har opplevd betydelig vekst i antall Airbnb-gjestedøgn, med 180 000 flere gjestedøgn i 2023 sammenlignet med 2016.

Overnatting på Airbnb har blitt stadig mer populært på landsbasis, samtidig som flere og flere stiller boligene sine til disposisjon. Noe av veksten kan også forklares ved at Airbnb-utleie helt fra starten hatt skattefordeler sammenliknet med kommersiell utleie, som har gjort det attraktivt å stille private boliger til utleie. Noe av dette ble søkt rettet opp da det fra og med skatteåret 2020 trådte i kraft egne skatteregler for korttidsutleie i egen bolig.

I 2023 var det 190 000 gjestedøgn på Airbnb i Hallingdal, som tilsvarer en 2000 prosent økning fra 2016. Den relative veksten er vesentlig høyere enn det man har sett på andre reiselivsdestinasjoner, men dette har sammenheng med at antall gjestedøgn i Hallingdal var svært lavt i 2016. Den absolutte veksten har ikke vært høyere i Hallingdal enn andre steder. Under pandemien ble gjestedøgnene noe redusert, men det har vært sterk vekst både før og etter.

Utvikling i gjestedøgn på Airbnb i Hallingdal. Kilde: AirDNA

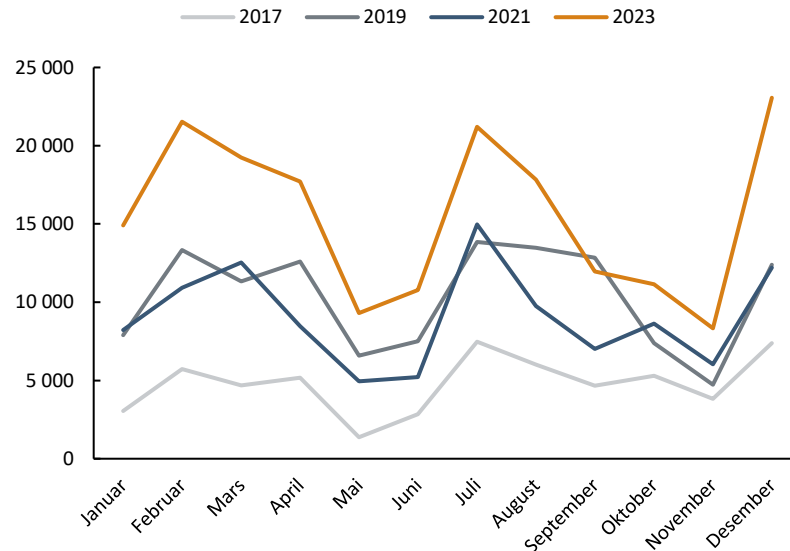

Airbnb: Det kommer flest Airbnb-gjester i februar, juli og desember, og det har vært lite endring i sesongprofil over tid

Det har vært lite endring i når på året Airbnb-gjester kommer til Hallingdal. Endringen i hver måneds andel av totale gjestedøgn mellom 2017 og 2023 er tre prosent på det meste. Figuren til høyre viser at det i større grad er snakk om en nivåforskyvning enn en strukturell endring i sesongprofil over tid.

Flest besøkende kommer til Hallingdal i februar, juli og desember. Denne fordelingen kan forklares av flere faktorer. Juli er høysesong for sommerferier, når mange søker natur- og friluftsopplevelser, noe Hallingdal er kjent for. Februar tiltrekker seg skiturister på grunn av regionens populære skidestinasjoner og vinteraktiviteter, samt vinterferie. Desember sees på som en høytidsmåned med jul- og nyttårsferier, som også kan være passende i naturskjønne vinteromgivelser. Dette sesongbetonte besøksmønsteret reflekterer en kombinasjon av ferietradisjoner og de tilbudene Hallingdal har å by på.

*Utvikling i sesongprofil for Airbnb-gjestedøgn for 2017, 2019, 2021 og 2023 i Hallingdal.
Kilde: AirDNA*

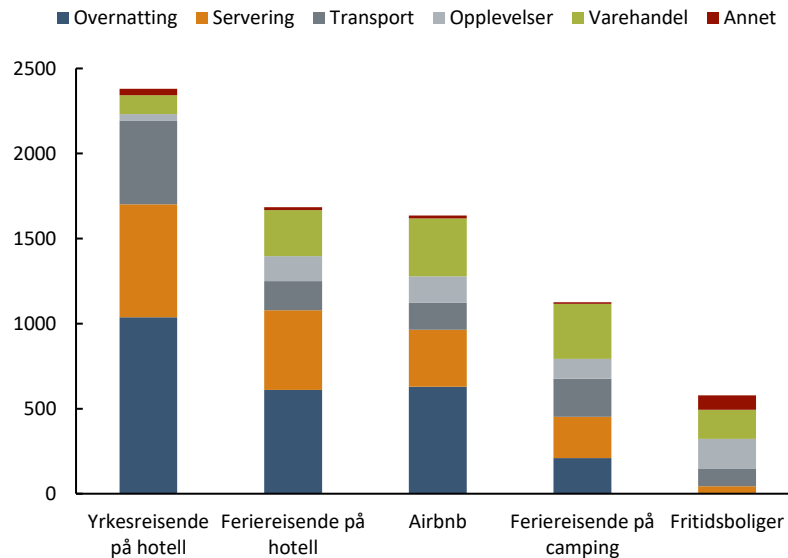
Yrkesreisende på hotell har det høyeste døgnforbruket, mens tilreisende fritidsboligturister har det laveste

Innovasjon Norges Turistundersøkelse ligger til grunn for beregningene av forbruk i denne analysen. Her har et stort antall reisende på forskjellige destinasjoner blitt intervjuet om blant annet hvor mye penger de har brukt på reisen. Vi tar utgangspunkt i Innovasjon Norges turistundersøkelse fra 2019, hvor tallene har blitt inflasjonsjustert og harmonisert med SSBs satellittregnskap, samt SSBs overnattingsstatistikk og Menons regnskapsdatabase.

Figuren til høyre viser gjennomsnittlig estimert døgnforbruk i Hallingdal for ulike segmenter. Vi finner at yrkesreisende på hotell har det høyeste forbruket, med 2 400 kroner per døgn. På den annen side har fritidsboligturistene det laveste døgnforbruket, med 580 kroner. Dette skyldes blant annet at de ikke har forbruk knyttet til overnatting.

Det foreligger usikkerhet i tallene. Tallene er basert på 2019-data, hvor man i kjølvannet av pandemien har sett endringer i turistens reisemønster.¹ Samtidig er dataene selvrapportert forbruk, og kan derfor være en feilkilde i seg selv. Likevel innhenter Innovasjon Norge forbruksdata til Turistundersøkelsen fra et bredt spekter av attraksjoner, overnattingssteder, flyplasser, havner og liknende.

Gjennomsnittlig døgnforbruk blant turistgrupper fordelt på forbrukskategorier i 2023 i Hallingdal. Kilder: Innovasjon Norges Turistundersøkelse og TØI; SSBs overnattingsstatistikk og satellittregnskap; Menons regnskapsdatabase.

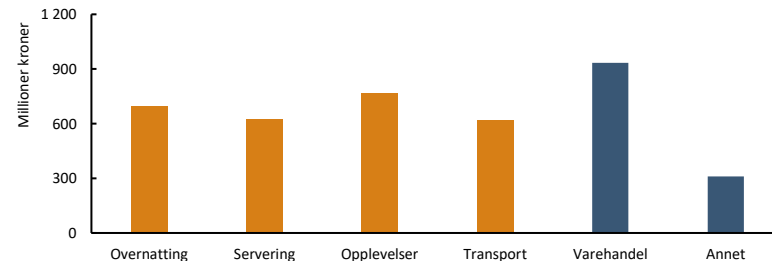
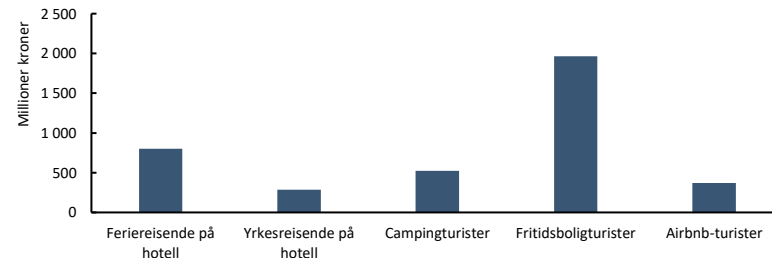
24 prosent av forbruket fra de tilreisende legges igjen i varehandel

Totalt står de tilreisende til Hallingdal for nesten 4 milliarder kroner i forbruk, hvorav fritidsboligturistene genererer mest med i underkant av 2 milliarder kroner. Fritidsboligturistene har et lavt døgnforbruk, men utgjør mest av det totale forbruket ettersom totalt antall gjestedøgn er høyt. Feriereisende på hotell og campingturister står samlet for 34 prosent av forbruket.

Den nederste figuren viser i hvilke bransjer forbruket finner sted. Reiselivsbransjene mottar 68 prosent av forbruket, mens resten tilfaller andre næringer. Opplevelser mottar mest med nesten 800 millioner, mens overnatting, servering og transport mottar mellom 600 og 700 millioner kroner.

I tillegg til å bruke penger i de klassiske reiselivsbransjene, brukte tilreisende 1,2 milliarder kroner i andre deler av regionens næringsliv. Det meste av forbruket går til varehandelen som har en beregnet omsetning på 900 millioner fra de tilreisende. Særlig tilreisende som bor på Airbnb og norske feriereisende har et relativt høyt forbruk på varehandelen. Dette viser at de tilreisende har et betydelig forbruk utenfor de klassiske reiselivsbransjene.

De tilreisendes forbruk fordelt på segment (øverst) og de tilreisendes forbruk fordelt på bransje (nederst) i 2023 i Hallingdal. Kilde: Menon Economics

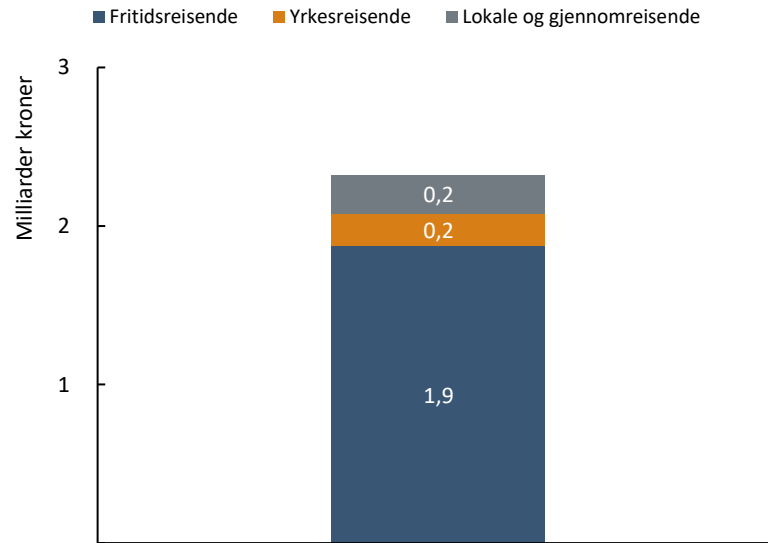
Tilreisende står for 90 prosent av omsetningen i innholdsbransjene i Hallingdal

Innholdsbransjene består av overnatting, servering og opplevelser. Ved å sammenligne den beregnede omsetningen fra tilreisende i innholdsbransjene med den totale omsetningen kan de tilreisendes betydning for reiselivet i regionen belyses.

På forrige side har vi beregnet at de tilreisende la igjen om lag 2,1 milliarder kroner i innholdsbransjene i Hallingdal i 2023. Totalt sett omsatte innholdsbransjene for 2,3 milliarder kroner samme år. Det betyr at tilreisende stod for 90 prosent av omsetningen i innholdsbransjene i 2023, mens det resterende er kjøp av lokale og gjennomreisende.

Slik figuren til høyre illustrerer utgjorde fritidsreisende og yrkesreisende henholdsvis 81 og 9 prosent av omsetningen i innholdsbransjene. De resterende 10 prosentene av omsetningen i disse bransjene kan derfor knyttes til lokalbefolkningen, dagsbesøkende eller gjester som benytter ikke-kommersielle overnattingsformer. Fellesnevneren for denne gruppen er at de ikke fanges opp av overnattingsstatistikken.

Omsetningen i reiselivets innholdsbransjer i Hallingdal fordelt på fritidsreisende, yrkesreisende, samt på lokalbefolkning og gjennomreisende. Kilde: Menon Economics

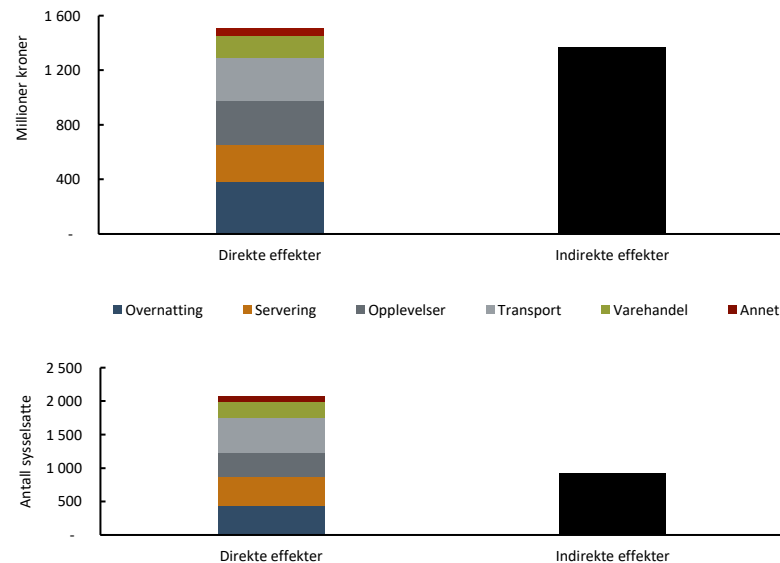
Forbruket fra de tilreisende la grunnlaget for 1,5 milliard kroner i direkte verdiskaping og 2 100 i direkte sysselsetting

Basert på det estimerte forbruket fra de tilreisende¹ beregnes ringvirkningseffekter. Beregningene viser at forbruket la grunnlaget for 1,5 milliard kroner i direkte verdiskaping og 2 100 direkte sysselsatte. Det betyr at disse verdiene ble generert direkte i bedriftene de tilreisende handlet i. Alle denne verdiskapingen og sysselsettingen fant derfor sted i Hallingdal.

Videre er det beregnet 1,4 milliarder kroner i indirekte verdiskaping og mer enn 900 personer indirekte sysselsatt. De indirekte effektene viser til økonomiske verdier som finner sted lenger ned i verdikjeden gjennom at bedriftene kjøper varer og tjenester fra underleverandører. Dersom en tilreisende kjøper et måltid på restaurant, vil den generere verdi både hos restauranten (direkte effekter), men også hos restaurantens underleverandører som leverer ingredienser til måltidet (indirekte effekter). I motsetning til de direkte effektene, finner de indirekte effektene sted i hele landet, og en forholdsvis liten del tilfaller regionen.

De tilreisendes forbruk legger grunnlaget for 18 prosent av verdiskapingen og 25 prosent av sysselsettingen i hele næringslivet i Hallingdal. Disse andelenes er høyere i Hallingdal enn hos de flere andre reiselivsdestinasjoner.

Direkte og indirekte verdiskapingseffekter fra tilreisendes forbruk (i millioner kroner) (øverst) og sysselsettingseffekter (nederst) i 2023 i Hallingdal. Kilde: Menon Economics

Investeringer i fritidsboliger la grunnlaget for 1,1 milliarder kroner i verdiskaping og en sysselsetting på 1 100

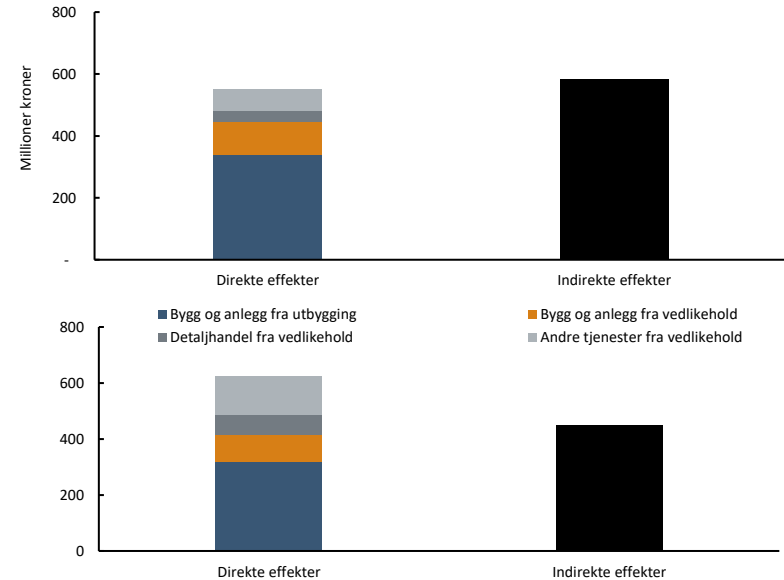
I tillegg til det direkte forbrukte fritidsboligturistene har mens de besøker fritidsboligen, investeres det betydelig i utbygging av nye fritidsboliger, samt vedlikehold på eksisterende fritidsboliger i form av rehabilitering, ombygging og tilbygg.

Beregningene viser at disse investeringene medfører en direkte verdiskaping på over 550 millioner kroner og sysselsetting på 600 heltids- og deltidsstillinger. 80 prosent av den direkte verdiskapingen tilfaller bygg- og anleggsbransjen, mens resten går til detaljhandelen og andre tjenester i forbindelse med vedlikehold.

Når det gjelder indirekte effekter, bidrar investeringene i tillegg til 580 millioner kroner i verdiskaping og 500 sysselsatte i verdikjeden.

I analysen er det lagt til grunn de 331 utbyggingene som ifølge SSB fant sted mellom 2022 og 2023. Selv om kun forbruket fra fritidsboligturister som er bosatt utenfor kommunen telles i beregningen av forbruk, regnes alle fritidsboligene med når det gjelder økonomiske effekter av investeringer. Det er fordi disse kan anses som nettoeffekter, også fra lokalbefolkningen, som ikke ville ha funnet sted i kommunen hvis ikke fritidsboligene var der.

Direkte og indirekte verdiskapingseffekter fra investeringer i fritidsboliger (i millioner kroner) (øverst) og sysselsettingseffekter (nederst) i 2023 i Hallingdal. Kilde: Menon Economics

Innhold

Reiselivet i Hallingdal

Markedsperspektivet – tilreisende i Hallingdal

Næringsperspektivet – reiselivsnæringen i Hallingdal

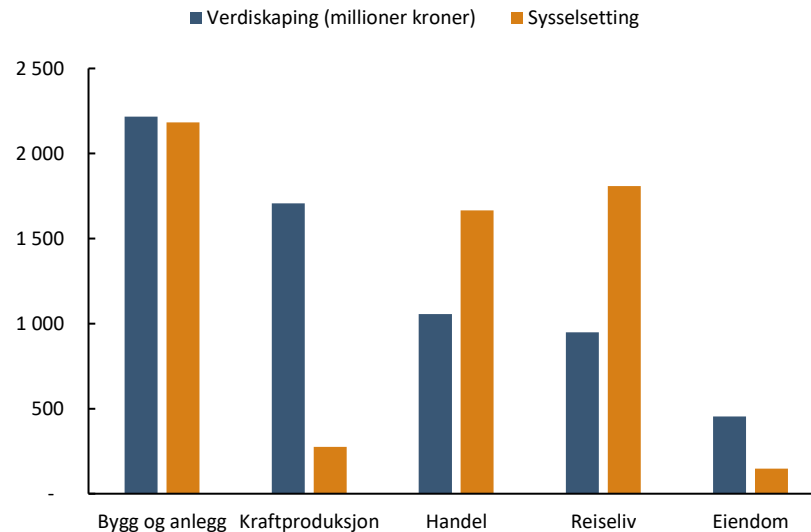
Vedlegg

Reiseliv står for 12 prosent av verdiskapingen og sysselsetter 22 prosent av arbeidsstyrken i Hallingdal

Reiselivsnæringen i Hallingdal hadde en verdiskaping på 950 millioner kroner i 2022.¹ Dette tilsvarer 12 prosent av total verdiskaping, og gjør reiselivet til den fjerde største næringen i regionen. Til sammenligning genererte de største næringene, bygg og anlegg, kraftproduksjon og handel verdiskaping for henholdsvis 2,2, 1,7 og 1,1 milliarder. Når det kommer til sysselsetting utgjør reiselivsnæringen imidlertid en større andel. Næringen sysselsatte 1 800 personer, som tilsvarer 22 prosent av alle sysselsatte i Hallingdal. Dette er nesten på linje med bygg og anlegg, en næring som er nært koblet til reiseliv i Hallingdal , gjennom bygging, ombygging og vedlikehold av fritidsboliger. Sammenlignet med andre destinasjoner er reiselivet i Hallingdal en større del av det totale næringslivet, målt både i verdiskaping og sysselsetting.

At reiselivet i Hallingdal sysselsetter en stor del av arbeidsstyrken i forhold til deres verdiskaping indikerer relativt lav produktivitet. Det er også viktig å understreke at reiselivet har høy andel sesong- og deltidsansatte, så verdiskaping per årsverk er vesentlig høyere enn verdiskaping per sysselsatt. Dette er ikke særegent for regionen, men heller et karaktertrekk ved reiselivsnæringen generelt.

Verdiskaping og sysselsetting for de fire største næringene og reiselivet i Hallingdal i 2022. Kilde: Menon Economics

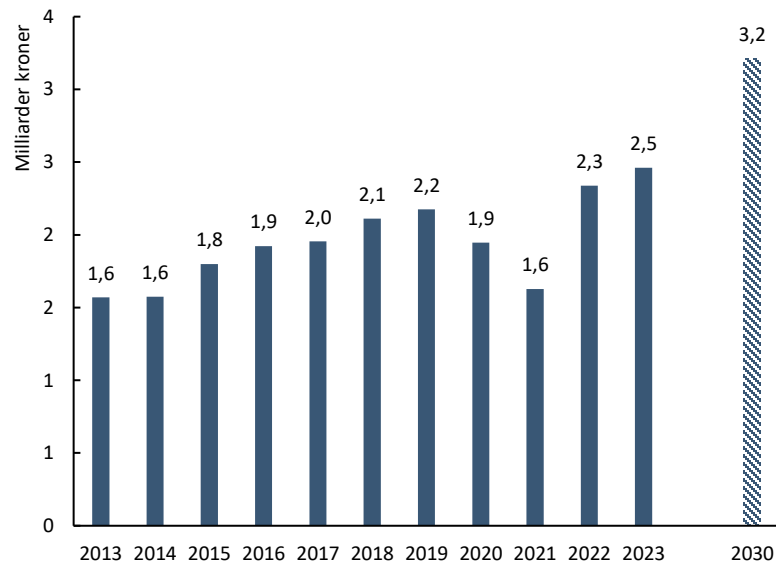
Reiselivsnæringens omsetning har vært stigende de siste ti årene, men veksten har vært vesentlig lavere enn det man har observert andre steder

I 2023 var omsetningen i Hallingdals reiseliv 2,5 milliarder kroner.¹ Dette utgjør en økning på 57 prosent sammenlignet med 2013, som tilsvarer en gjennomsnittlig årlig vekst på 5 prosent. Veksten i Hallingdal har vært vesentlig lavere enn hva man har observert på andre reiselivsdestinasjoner. Omsetningen i Gudbrandsdalen, som har mange likhetstrekk med Hallingdal, har til sammenligning vokst med 95 prosent i samme periode.

Under pandemien i 2020 og 2021 var omsetningen henholdsvis 10 og 25 prosent lavere enn i 2019, men etter at restriksjonene ble opphevet i 2022, hentet omsetningen seg inn igjen.

Våre prognoser indikerer at veksten vil fortsette, og at reiselivet vil omsette for 3,2 milliarder kroner i 2030. Vekstprognosene for Hallingdal fra 2023-2030 er på 31 prosent, som er 3 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet på 34 prosent.

Historisk utvikling i omsetning og prognoser for 2030 i Hallingdal. Historiske tall i løpende kroner, 2030-prognosen er i faste 2023-kroner. Kilde: Menon Economics

De fem reiselivsbransjene hadde en samlet verdiskaping på 1 milliard kroner og en sysselsetting på 1 700 personer i 2023

Det er fem bransjer som utgjør det vi vanligvis definerer som reiselivsnæringen; overnatting, servering, opplevelser, transport og formidling. Reiselivsnæringen kan også deles inn i innholds- og tilgjengelighetsbransjer. Innholdsbransjene handler om å skape et godt reiselivsprodukt lokalt, mens tilgjengelighetsbransjene legger til rette for å frakte turistene dit de skal, og organisere tilbud.

I Hallingdal genererte reiselivet i 2023 totalt en verdiskaping på i overkant av 1 milliard kroner, med en sysselsetting på 1 700 personer. Figuren til høyre viser hvordan verdiene fordeles seg utover bransjene. Innholdsbransjene har samlet en verdiskaping på omtrent 960 millioner kroner, mens tilgjengelighetsbransjene står for 66 millioner kroner.

Overnatting - består av hoteller, pensjonater, moteller, hytter, campingplasser, vandrerhjem, ferieleiligheter, turisthytter og annen overnatting.

Servering - omfatter typisk restauranter, kafeer, gatekjøkken og drift av barer og puber.

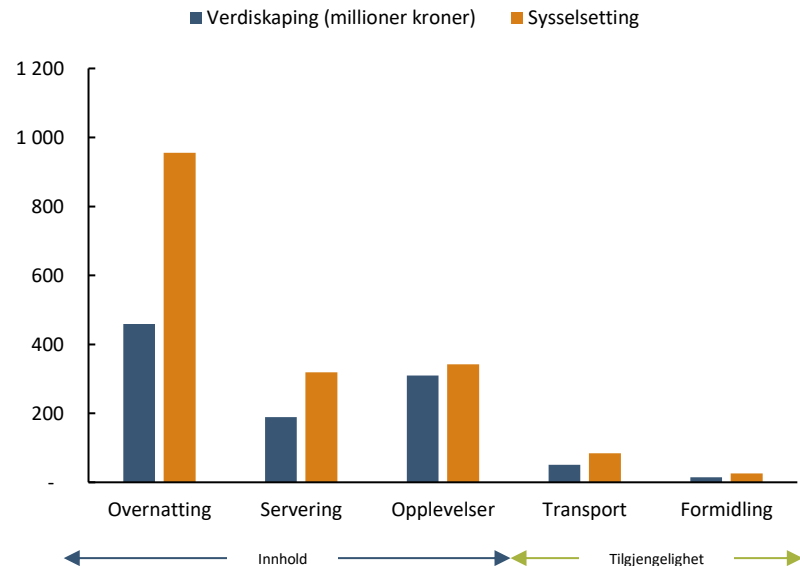
Opplevelser - inneholder de fleste aktiviteter som man kan tenke seg en turist kan benytte når denne er på reise. Dette er opplevelsesaktiviteter, fornøyles- og temparker, alle typer museer og historiske bygninger og severdigheter, botaniske og zoologiske hager, taubaner og skiheiser.

Formidling - består av aktører som reisebyråer, turistkontorer, reisearrangørvirksomhet, guider og reiseledere.

Transport - omfatter bedrifter som frakter passasjerer med jernbane, kysttrafikk med passasjerer, innenlandske kyststruter med passasjerer og turbiltransport.

Reiselivsbransjenes verdiskaping (i millioner kroner) og sysselsetting i 2023 i Hallingdal.

Kilde: Menon Economics

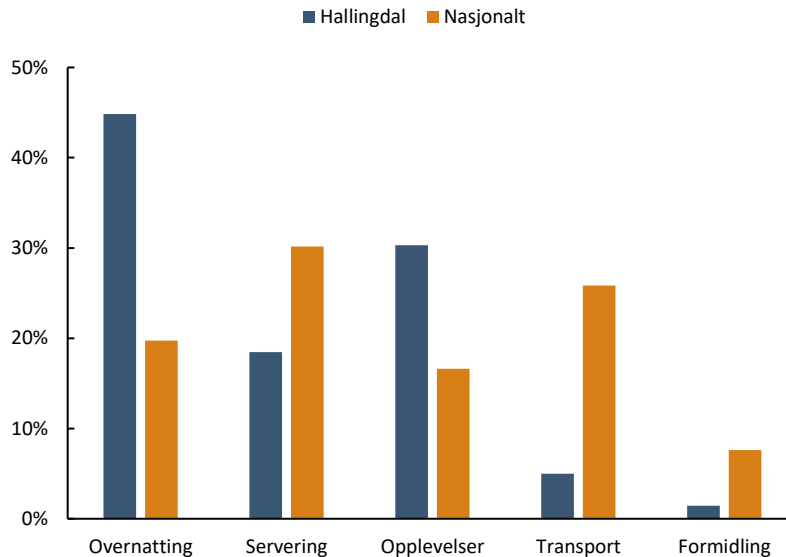
Innholdsbransjene utgjør hele 94 prosent av verdiskapingen i Hallingdal og overnatting er klart størst

Samlet generer innholdsbransjene 94 prosent av reiselivets verdiskaping i regionen. Overnatting utgjør 45 prosent av verdiskapingen og er med det regionens største reiselivsbransje. Deretter følger opplevelser og servering som hver står for henholdsvis 30 og 18 prosent av verdiskapingen. Tilgjengelighetsbransjene transport og formidling står kun for henholdsvis 5 og 1 prosent av næringens verdiskaping.

I Hallingdal utgjør overnatting en betydelig større andel av reiselivets totale verdiskaping sammenlignet med nasjonalt nivå. Bransjen skiller seg ut ved å være 25 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet for Norge. På den annen side er transportbransjens andel av reiselivets verdiskaping 21 prosentpoeng lavere i Hallingdal sammenlignet med nasjonalt nivå.

Videre er servering 12 prosentpoeng lavere enn nasjonalt, mens formidling er 7 prosentpoeng lavere. Opplevelser er 13 prosentpoeng høyere enn nasjonalt, som kan begrunnes av Hallingdals har et brede opplevelsestilbud både sommer og vinter. Den lave verdiskapingen innenfor servering er noe overraskende, med tanke på det enormt høye antallet fritidsboliger i Hallingdal. Det bør derfor være en mulighet for betydelig vekst knyttet til mat og drikke mot 2030.

Andelen av verdiskaping som reiselivsbransjene utgjør av reiselivet i Hallingdal og nasjonalt i 2023. Kilde: Menon Economics

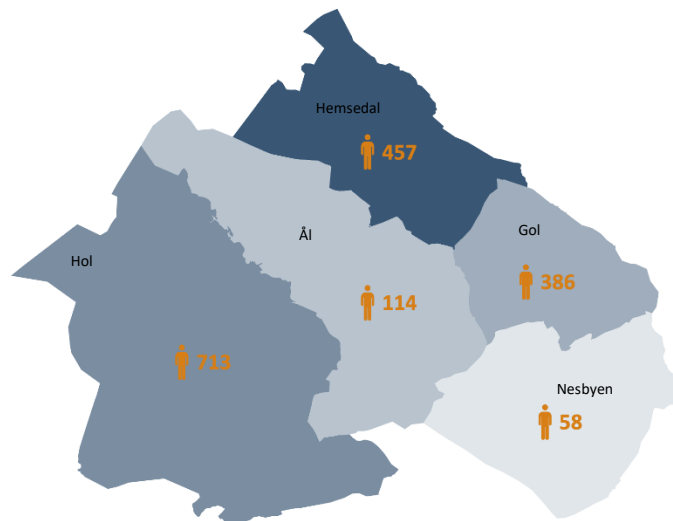
Hemsedal, Hol og Gol star for 91 prosent av verdiskapingen og sysselsettingen i Hallingdal

Hemsedal kommune har den høyeste aktiviteten fra reiselivsnæringen, med en verdiskaping på 385 millioner kroner og omtrent 457 sysselsatte. Dette utgjør 38 prosent av verdiskapingen og 26 prosent av sysselsettingen i Hallingdals reiseliv. Reiselivsaktiviteten knyttet til alpinanlegget og tilhørende hoteller i Hemsedal er særlig stor.

Etter Hemsedal følger Hol og Gol som de største reiselivskommunene i regionen. Kommunene har henholdsvis 328 og 216 millioner kroner i verdiskaping fra reiselivet. Blant alle kommunene har Hol flest sysselsatte i reiselivsnæringen, med over 700 personer. I tillegg har Hol flest hytter i regionen.

Til sammen står disse tre kommunene for 91 prosent av verdiskapingen og 90 prosent av sysselsettingen i Hallingdal. Nesbyen og Ål hadde har verdiskaping på henholdsvis 15 og 80 millioner.

Sysselsetting og verdiskaping for reiselivsnæringen i de ulike kommunene i Hallingdal i 2023.¹ Mørkere blåfarge indikerer høyere verdiskaping fra reiselivsnæringen. Tallene i oransje viser antall sysselsatte. Kilde: Menon Economics

Den relative veksten har vært størst i formidling- og serveringsbransjene, mens overnattingsbransjen har hatt størst vekst målt i kroner

Reiselivsnæringens verdiskaping i Hallingdal har steget med 41 prosent siden 2013. I det følgende ser vi på hvordan utviklingen har vært per reiselivsbransje.

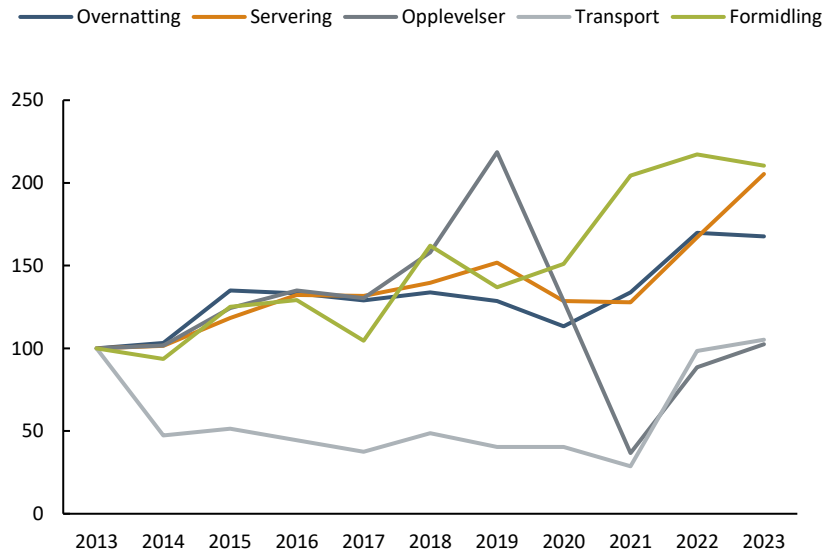
Formidling har hatt den største relative veksten, med en økning på hele 110 prosent mellom 2013 og 2023. Mye av veksten skyldes økt verdiskaping fra selskapet Hemsedal Turisttrafikklag, som er det største formidlingselskapet i regionen, med en verdiskaping på 7 millioner.

Servering økte med 105 prosent, og veksten har vært spesielt sterk de siste to årene. Hemsedal Cafe og Gol Bakeri og Konditori er de to største aktørene, med verdiskaping på henholdsvis 26 og 19 millioner. Gol konditori har hatt en liten nedgang i verdiskaping, mens veksten hos Hemsedal Cafe har vært på hele 15 millioner siden 2013.

Overnatting økt med 68 prosent. Veksten er blant annet drevet av Vestlia Resort, som er den mest verdiskapende aktøren med 74 millioner, har hatt jevn vekst i perioden. I tillegg har Hotell Fyri bidratt med høy verdiskaping etter at det ble ferdigstilt mot slutten av 2019, hotellet hadde en verdiskaping på 53 millioner kroner i 2023. I kroner er det overnatting som har hatt størst vekst, med 185 millioner.

Opplevelser og transport har hatt en marginal økning fra 2013 til 2023 på henholdsvis 3 og 5 prosent.

Indeksert utvikling i verdiskaping per reiselivsbransje i Hallingdal. Referanseåret 2013=100. Kilde: Menon Economics

Generelt høy lønnsomhet i reiselivet, spesielt blant serveringsbedriftene

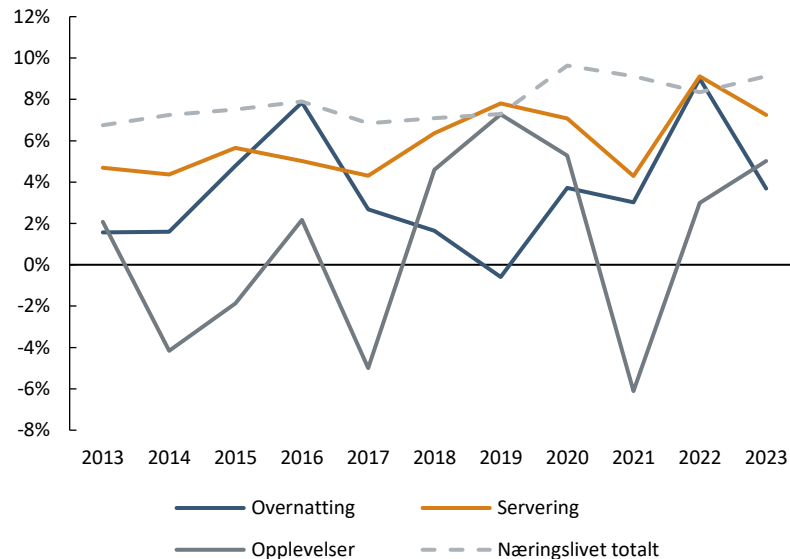
Figuren til høyre presenterer utviklingen i lønnsomheten til innholdsbransjene, det vil si overnatting, servering og opplevelser, samt for næringslivet som helhet i Hallingdal.

Den gjennomsnittlige driftsmarginen for servering og overnatting har de siste ti årene vært på henholdsvis 6 og 4 prosent. Serveringsbedriftenes lønnsomhet ligger betydelig over landsgjennomsnittet. For opplevelsesbedriftene, som domineres av skianlegg, har lønnsomheten variert kraftig, fra -6 prosent i 2021, til 7 prosent i 2019. Nedgangen i 2021 henger i stor grad sammen med at skianleggene hadde store negative driftsresultater, blant annet som følge av stenging i påsken.

Reiselivsbransjene har hatt god lønnsomhetsutvikling etter pandemien, og både overnatting og servering oppnådde marginer på 9 prosent i 2022. For begge har lønnsomheten falt litt tilbake i 2023, mens opplevelsesbedriftene styrket lønnsomheten.

Som figuren til høyre viser har reiselivsbransjene lavere lønnsomhet enn næringslivet for øvrig. Dette er ikke særegent for Hallingdal, ettersom det kjennetegner de aller fleste reiseleivsdestinasjonene. Generelt er reiselivsbransjen kjent for å ha lav driftsmargin. En av bransjens store utfordringer er den ujevne sesongstrukturen. Store deler av næringen har høy aktivitet i noen hektiske sommermånedene, mens det er betydelig mindre besøk resten av året.

Utvikling i lønnsomhet per innholdsbransje og næringslivet som helhet (oljeselskaper og finans holdt utenom) i Hallingdal, målt som driftsmargin. Kilde: Menon Economics

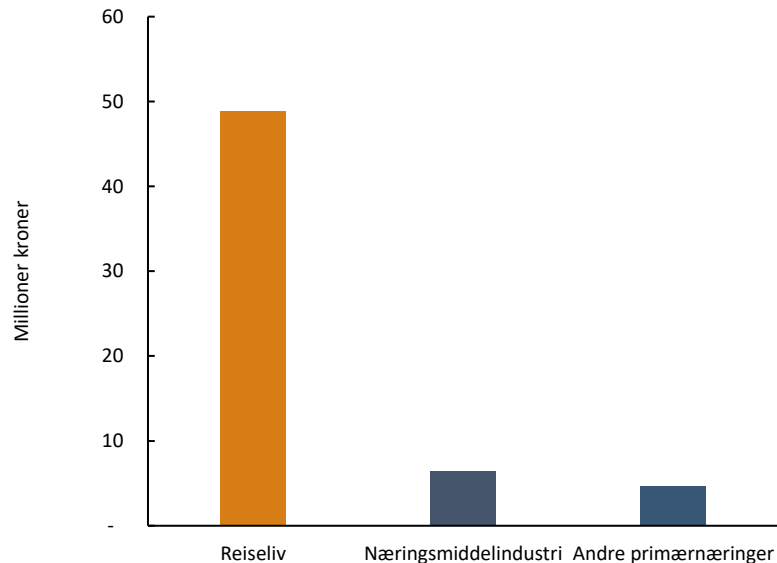

Reiselivsbedriftene genererer 49 millioner kroner i skatteinntekter til kommunene

Vi har beregnet at kommunale skatteinntekter fra reiselivet var på 49 millioner kroner i 2022. Dette er altså skatteinntekter som genereres i reiselivsbedriftene som er registrert i regionen. Mye av skatteinntektene tilfaller regionen, men kan også betales til andre kommuner utenfor regionen. Årsaken til det er at skattene går til kommunene hvor arbeidstakerne er bosatt.

Til sammenligning, bidrar næringsmiddelindustrien og andre primærnæringer med betydelig mindre i skatteinntekter enn reiselivet, henholdsvis på 6,4 og 4,7 millioner kroner.

Beregnete kommunale skatteinntekter som genereres i Hallingdal i 2022 fra reiselivet sammenliknet med skatteinntekter fra andre næringer.¹ Kilde: Menon Economics

Innhold

Reiselivet i Hallingdal

Markedsperspektivet – tilreisende i Hallingdal

Næringsperspektivet – reiselivsnæringen i Hallingdal

Vedlegg

Vedlegg: Tabell over sysselsetting og reiselivets verdiskaping i kommunene

Sysselsetting og verdiskaping for reiselivsnæringen i de ulike kommunene i Hallingdal i 2023. Kilde: Menon Economics

Kommune	Sysselsatte	Verdiskaping i millioner
Hemsedal	457	385
Hol	713	328
Gol	386	216
Nesbyen	58	15
Ål	114	80

Definisjon av sentrale begreper og beskrivelse av ringvirkningsmodellen

- **Verdiskapingen** i en bedrift er definert som summen av lønnskostnader og bedriftens driftsresultat, korrigert for kapitalslit og nedskrivninger. Dette er også kjent som bruttoprodukt/BNP og er en av de mest sentrale samfunnsøkonomiske størrelsene, fordi det er den som legger grunnlag for velferd gjennom forbruk og skatter.
- **Sysselsetting** viser til antallet heltids- og deltidsansatte. Det må ikke forveksles med antall årsverk som viser til antall heltidsstillinger. Antallet sysselsatte er derfor større enn (eller lik) antall årsverk.
- **Driftsmargin** er forholdet mellom driftsresultatet og omsetningen til en bedrift. Den gir en indikasjon på en bedrifts lønnsomhet. Driftsmarginen kan ses på som hvor mange kroner en bedrift sitter igjen med for hver 100-lapp som omsettes, og forteller hvor mye bedriften sitter igjen med til å dekke kapitalkostnader (før renter og skatt).

Om ringvirkningsmodellen

Aktiviteten i ulike næringer er tett bundet sammen. Når etterspørselen øker i en næring, vil det forplante seg til andre deler av økonomien, gjennom næringenes vare- og tjenestekjøp hos sine leverandører. Dette er også tilfellet i reiselivsnæringen. Når turistene kjøper opplevelsespakker eller varer og tjenester vil det føre til økt sysselsetting hos bedriftene, i tillegg til sysselsetting hos deres leverandører igjen. Dette utgjør det vi kaller *ringvirkningseffekter*.

Menon har utviklet en økonomisk beregningsmodell for reiseliv for å kunne estimere ringvirkninger av tilreisendes lokale forbruk. Vi legger de estimerte gjestedøgnene etter overnattingsform og segment til grunn for beregningene av økonomiske effekter. Estimatenes på gjestedøgn er basert på data fra SSB, AirDNA og Kystdatahuset Deretter benyttes informasjon om gjennomsnittlig døgnforbruk fra undersøkelser gjennomført av Innovasjon Norge og TØI. Det gir totalt forbruk (omsetning) i ulike vare- og tjenestekategorier, både innen bransjene i reiselivsnæringen og relaterte næringer som handel og bygg og anlegg. Forbruket omregnes deretter til direkte og indirekte ringvirkninger i form av verdiskaping og sysselsetting.

